

Bibliography radiocarbon dates

- Ahlgren H, Norén K, Angerbjörn A and Lidén K (2016) Multiple prehistoric introductions of the mountain hare (*Lepus timidus*) on a remote island, as revealed by ancient DNA. *Journal of Biogeography* 43(9), 1786–1796. <https://doi.org/10.1111/jbi.12759>.
- Amkreutz LWSW (2013) *Persistent Traditions: A Long-Term Perspective on Communities in the Process of Neolithisation in the Lower Rhine Area (5500-2500 cal BC)*. Leiden: Sidestone Press.
- Andersson H (2013) *Stenålder i Åby: Bland gravar och Gropkeramik*. Väsby: Arkeologikonsult.
- Bakker JA and Van der Waals JD (1973) Cremations, collared flasks and a Corded Ware sherd in Dutch final TRB contexts. In Daniel G and Kjaerum P (eds), *Megalithic graves and ritual: Papers presented at the III Atlantic colloquium, Moesgård 1969*. Copenhagen: Jutland archaeological society publications 11, 17–50.
- Beckerman SM (2014) Ceramics. In Theunissen EM, Brinkkemper O, Lauwerier RCGM, Smit BI, and Van der Jagt IMM (eds), *A mosaic of habitation at Zeewijk (the Netherlands): Late Neolithic behavioural variability in a dynamic landscape*. Amersfoort: Cultural Heritage Agency of the Netherlands (Nederlandse Archeologische Rapporten 47), 55–83.
- Beckerman SM (2015) *Corded Ware Coastal Communities: Using Ceramic Analysis to Reconstruct Third Millennium BC Societies in the Netherlands*. Leiden: Sidestone Press.
- Björck M and Björck N (1999) *Vedmora: En gropkeramisk boplats*. Gävle: Länsmuseum Gävleborg.
- Björck N, Artursson M and Lindberg K-F (2020) *Tråsåttra: Aspekter på säljägarnas vardag och symbolik*. Tråsåttra.
- Björck N and Lindberg KF (2008) Det neolitiska landskapet och bosättningen vid Högmossen. In Björck N and Hjärthner-Holdar E (eds), *Mellan hav och skog: Högmossen, en stenåldersmiljö vid en skimrande strand i norra Uppland*. Uppsala: Riksantikvarieämbetet UV-GAL 6, 99–136.
- Bloo S (2021) Aardewerk. In Van Zoolingen RJ and Bulten EEB (eds), *Steynhof (Anne Frankpark) - Gemeente Den Haag: Een Vlaardingen nederzetting in het Wateringse Veld*. Den Haag: Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie Diens Stadsbeheer (Haagse Oudheidkundige Publicaties 23), 83–113.
- Bouma N and Van der Velde H (2022) Dalfsen: Excavating a burial ground from the TRB period. In Van der Velde HM, Bouma N, and Raemaekers DCM (eds), *Making a Neolithic non-megalithic monument: A TRB burial ground at Dalfsen (the Netherlands), c. 3000-2750 cal. BC*. Leiden: Sidestone Press, 25–67.
- Bourgeois QPJ, Helmecke F, Olerud L, Djakovic I, Guadalupe Castro González M and Kroon EJ (2025) Spatiotemporal reconstruction of Corded Ware and Bell Beaker burial ritual reveals complex dynamics divergent from steppe ancestry. *Science Advances* 11(34), eadx2262. <https://doi.org/https://doi.org/10.1126/sciadv.adx2262>.

- Brindley AL (1986) The typochronology of TRB West Group pottery. *Palaeohistoria* 28, 93–132.
- Bronicki A (2021) Chronology and periodization of the Globular Amphora culture East Lublin Subgroup. *Baltic-Pontic Studies* 25, 221–263.
<https://doi.org/10.14746/bps.2021.25.7>.
- Bronk Ramsey C (2021) OxCal v4.4.4.
- Çakırlar C, Breider R, Koolstra F, Cohen KM and Raemaekers DCM (2020) Dealing with domestic animals in the fifth millennium cal BC Dutch wetlands: new insights from old Swifterbant assemblages. In Gron KJ, Sørensen L, and Rowley-Conwy P (eds), *Farmers at the frontier: A pan-European perspective on neolithisation*. Oxford: Oxbow Books, 263–87.
- Crombé P, Boudin M and Van Strydonck M (2008) Swifterbant pottery in the Scheldt Basin and the emergence of the earliest indigenous pottery in the sandy lowlands of Belgium. In Hartz S, Lüth F, and Terberger T (eds), *Early pottery in the Baltic: Dating, origin, and social context*, Vol. 89. Köln: Römisch-Germanischen Kommission (Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 89), 465–83.
- De Vries H, Barendsen GW and Waterbolk HT (1958) Groningen radiocarbon dates II. *Science* 127(3290), 129–137.
- De Vries H and Waterbolk HT (1958) Groningen radiocarbon dates III. *Science* 128(3338), 1550–6.
- Drenth E and Bakker JA (2011) Midden-neolithicum: Trechterbekercultuur. In Hamburg T, Lohof E, and Quadflieg B (eds), *Bronstijd opgespoord: Archeologisch onderzoek van prehistorische vindplaatsen op Bedrijvenpark H2O - plandeel Oldebroek (Provincie Gelderland)*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC ArcheoProjecten (Archol rapport 142 & ADC rapport 2627), 277–88.
- Drenth E and Hogestijn JWH (2007) Bakers voor Bakker: Nieuwe ideeën over de oorsprong en ontwikkeling van klokbekers in Nederland. In Bloemers JHF (ed), *Tussen D26 en P14: Jan Albert Bakker 65 jaar*. Amsterdam: Amsterdam Archeologisch Centrum, 33–146.
- Drenth E and Meurkens L (2011a) Laat-neolithische graven. In Hamburg T, Lohof E, and Quadflieg B (eds), *Bronstijd opgespoord (Archol rapport 142/ ADC rapport 2627)*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC Archeoprojecten, 197–276.
- Drenth E and Meurkens L (2011b) Locatie Bedrijventerrein-Zuid: graf 3 (spoor 65.01). In Hamburg T, Lohof E, and Quadflieg B (eds), *Bronstijd opgespoord: Archeologisch onderzoek van prehistorische vindplaatsen op Bedrijvenpark H2O - plandeel Oldebroek (Provincie Gelderland)*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC ArcheoProjecten (Archol rapport 142 & ADC rapport 2627), 245–55.
- Drenth E and Meurkens L (2011c) Prehistorisch aardewerk. In Lohof E, Hamburg T, and Flamman J (eds), *Steentijd opgespoord: Archeologisch onderzoek in het tracé van de Hanzelijn-Oude Land*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC ArcheoProjecten (Archol rapport 138/ADC rapport 2576), 281–334.

- Dreshaj M, Dee M, Brusgaard N, Raemaekers D and Peeters H (2023a) High-resolution Bayesian chronology of the earliest evidence of domesticated animals in the Dutch wetlands (Hardinxveld-Giessendam archaeological sites). *PLOS ONE* 18(1), e0280619. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0280619>.
- Dreshaj M, Dee M, Peeters H and Raemaekers D (2022) Blind dates: Exploring uncertainty in the radiocarbon evidence on the emergence of animal husbandry in the Dutch wetlands. *Journal of Archaeological Science: Reports* 45, 103589. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2022.103589>.
- Dreshaj M, Raemaekers D and Dee M (2023b) Chronological modeling on a calibration plateau: Implications for the emergence of agriculture in the Dutch wetlands. *Radiocarbon* 65(6), 1280–1298. <https://doi.org/10.1017/RDC.2023.126>.
- Eriksson G (2004) Part-time farmers or hard-core sealers? Västerbjers studied by means of stable isotope analysis. *Journal of Anthropological Archaeology* 23(2), 135–162. <https://doi.org/10.1016/j.jaa.2003.12.005>.
- Fokkens H, Van As SFM and Steffens BJW (2016) *Farmers, fishers, fowlers, hunters: Knowledge generated by development-led archaeology about the Late Neolithic, the Early Bronze Age and the start of the Middle Bronze Age (2850-1500 cal BC) in the Netherlands*. Amersfoort: Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.
- Fornander E, Eriksson G and Lidén K (2008) Wild at heart: Approaching Pitted Ware identity, economy and cosmology through stable isotopes in skeletal material from the Neolithic site Korsnäs in Eastern Central Sweden. *Journal of Anthropological Archaeology* 27(3), 281–297. <https://doi.org/10.1016/j.jaa.2008.03.004>.
- Glasbergen W, Groenman - Van Wateringe W and Hardenberger - Mulder GM (1967) Settlements of the Vlaardingen culture at Voorschoten and Leidschendam (II). *Helinium* 7, 97–120.
- Götherström A, Stenbäck N and Storå J (2002) The Jettböle Middle Neolithic site on the Åland Islands: Human remains, ancient DNA and pottery. *European Journal of Archaeology* 5(1), 42–69.
- Hamburg T, Lohof E and Quadflieg B (2011) *Bronstijd opgespoord: Archeologisch onderzoek van prehistorische vindplaatsen op Bedrijvenpark H2O - plandeel Oldebroek (Provincie Gelderland)*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC Archeoprojecten.
- Hermesen ICG (2011) Sporen en structuren op vindplaats 2. In Hermesen ICG (ed), *De Kleine Kamp doorgrond: Archeologisch onderzoek in het plangebied Bijsterhuizen - Gemeente Wijchen*. Nijmegen: Gemeente Nijmegen, Bureau Archeologie en Monumenten (Archeologische Berichten Wijchen - Rapport 8), 35–120.
- Jager SW (1985) A Prehistoric route and ancient cart-tracks in the gemeente of Anloo (Province of Drenthe). *Palaeohistoria* 27, 185–245.
- Kihlstedt B, Gatti C, Hinders N, Holm J, Runeson H and Forsgren A (2023) *Norvik: Gropkeramisk boplats och hantverk i ytterskärgård*. Västerås: Stiftelsen Kulturmiljövård (Rapport 2023:45).

- Kihlstedt B, Larsson H and Runeson H (2007) *Sittesta: En gropkeramisk boplatz på Södertörn*. Hägersten.
- Kleijne JP and Huisman DJ (2023) The times they are a-changing. Reconsidering the occupation history and character of a 3rd millennium BCE settlement in the Lower Rhine Area. *Journal of Archaeological Science: Reports* 49, 103982. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2023.103982>.
- Knippenberg S and Hamburg T (2011a) Sporen en structuren. In Lohof E, Hamburg T, and Flamman J (eds), *Steentijd opgespoord: Archeologisch onderzoek in het tracé van de Hanzelijn-Oude Land*. Leiden/Amersfoort: Archo BV/ADC ArchaeoProjecten (Archol rapport 138/ADC rapport 2576), 115–207.
- Knippenberg S and Hamburg T (2011b) Sporen en structuren. In Hamburg T, Lohof E, and Quadflieg B (eds), *Bronstijd opgespoord: Archeologisch onderzoek van prehistorische vindplaatsen op Bedrijvenpark H2O - plandeel Oldebroek (Provincie Gelderland)*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC ArcheoProjecten (Archol rapport 142/ADC rapport 2627), 99–195.
- Koško A, and Szmyt M, (2015) Chronologia absolutna. In Koško A and Szmyt M (eds), *Opatowice: Wzgórze Prokopiaka*, Vol. 5. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 463–82.
- Kroon EJ (2024) *Serial Learners: Interactions between Funnel Beaker West and Corded Ware Communities in the Netherlands during the Third Millennium BCE from the Perspective of Ceramic Technology* (PhD dissertation). Leiden University, Leiden.
- Kubiak-Martens L and Oudemans TFM (2011) Voedselresiduen in Trechterbeker- en bronstijdaardewerk. In Hamburg T, Lohof E, and Quadflieg B (eds), *Bronstijd opgespoord: Archeologisch onderzoek van prehistorische vindplaatsen op Bedrijvenpark H2O - plandeel Oldebroek (Provincie Gelderland)*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC ArcheoProjecten (Archol rapport 142/ADC rapport 2627), 453–468.
- Lanting JN (1973) Laat-Neolithicum en Vroege Bronstijd in Nederland en N.W.-Duitsland: continue ontwikkelingen. *Palaeohistoria* 15, 215–317.
- Lanting JN (2008) De NO-Nederlandse/NW-Duitse klokbekergroep: Culturele achtergrond, typologie van het aardewerk, datering, verspreiding en grafitueel. *Palaeohistoria* 49/50, 11–326.
- Lanting JN and Van der Plicht J (2000) De C14-chronologie van de Nederlandse pre- en protohistorie III: Neolithicum. *Palaeohistoria* 41/2, 1–110.
- Lindström T (2024) *Människor, djur och varelser i miniatyr: Flerartliga förbindelser i den gropkeramiska kulturen* (PhD dissertation). Stockholm University, Stockholm.
- Louwe Kooijmans L (1974) The Rhine/Meuse Delta: four studies on its prehistoric occupation and Holocene geology. *Analecta Praehistorica Leidensia* 7, 421.
- Louwe Kooijmans LP and Mol J (2001) Stratigrafie, chronologie en fasering. In Louwe Kooijmans LP (ed), *Archeologie in de Betuweroute: Hardinxveld-Giessendam De Bruin*.

Amersfoort: Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (Rapportage Archaeologische Monumentenzorg 88), 57–74.

Louwe Kooijmans LPL (2001) *Hardinxveld-Giessendam-Polderweg: Een mesolithisch jachtkamp in het rivierengebied (5500-5000 v.Chr.)*, Louwe Kooijmans LP (ed). Amersfoort: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 83).

Mathieson I, Alpaslan-Roodenberg S, Posth C, Szécsényi-Nagy A, Rohland N, Mallick S, Olalde I, Broomandkhoshbacht N, Candilio F, Cheronet O, Fernandes D, Ferry M, Gamarra B, Fortes GG, Haak W, Harney E, Jones ER, Keating D, Krause-Kyora B, Kucukkalipci I, Michel M, Mittnik A, Nägele K, Novak M, Oppenheimer J, Patterson N, Pfrengle S, Sirak K, Stewardson K, Vai S, Alexandrov S, Alt KW, Andreescu R, Antonović D, Ash A, Atanassova N, Bacvarov K, Gusztáv MB, Bocherens H, Bolus M, Boroneanţ A, Boyadzhiev Y, Budnik A, Burmaz J, Chohadzhiev S, Conard NJ, Cottiaux R, Čuka M, Cupillard C, Drucker DG, Elenski N, Francken M, Galabova B, Ganetsovski G, Gély B, Hajdu T, Handzhyiska V, Harvati K, Higham T, Iliev S, Janković I, Karavanić I, Kennett DJ, Komšo D, Kozak A, Labuda D, Lari M, Lazar C, Leppek M, Leshtakov K, Vetro D Lo, Los D, Lozanov I, Malina M, Martini F, McSweeney K, Meller H, Mendišić M, Mirea P, Moiseyev V, Petrova V, Price TD, Simalcik A, Sineo L, Šlaus M, Slavchev V, Stanev P, Starović A, Szeniczey T, Talamo S, Teschler-Nicola M, Thevenet C, Valchev I, Valentin F, Vasilyev S, Veljanovska F, Venelinova S, Veselovskaya E, Viola B, Virag C, Zaninović J, Zäuner S, Stockhammer PW, Catalano G, Krauß R, Caramelli D, Zariņa G, Gaydarska B, Lillie M, Nikitin AG, Potekhina I, Papathanasiou A, Borić D, Bonsall C, Krause J, Pinhasi R and Reich D (2018) The genomic history of southeastern Europe. *Nature* 555(7695), 197–203. <https://doi.org/10.1038/nature25778>.

Menne J (2018) *Keramik as Megalithgräbern in Nordwestdeutschland: Interaktionen und Netzwerke der Trichterbecherwestgruppe*. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt GmbH.

Menne J and Brunner M (2021) Transition from Swifterbant to Funnelbeaker: A Bayesian Chronological Model. *Open Archaeology* 7(1), 1235–1243. <https://doi.org/10.1515/opar-2020-0191>.

Mennenga M (2017) *Zwischen Elbe und Ems: Die Siedlungen der Trichterbecherkultur in Nordwest-Deutschland*. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt GmbH.

Meurkens L and Drenth E (2011) Prehistorisch aardewerk. In Hamburg T, Lohof E, and Quadflieg B (eds), *Bronstijd opgespoord: Archeologisch onderzoek van prehistorische vindplaatsen op Bedrijvenpark H2O - plandeel Oldebroek (Provincie Gelderland)*. Leiden/Amersfoort: Archol BV/ADC ArcheoProjecten (Archol rapport 142/ADC rapport 2627), 277–304.

Moree JM, Bakels CC, Bloo SBC, Brinkhuizen DC, Houkes RA, Jongste PFB, Van Trierum MC, Verbaas A and Zeiler JT (2011) *Barendrecht-Carnisselande: Bewoning van een oeverwal vanaf het Laat Neolithicum tot in de Midden-Bronstijd*, Carmiggelt A, Van Trierum MC and Wesselingh DA (eds). Rotterdam: Bureau Oudheidkundig Onderzoek Gemeentewerken, Gemeente Rotterdam (BOOR-balans 7).

- Müller J (2001) *Soziochronologische Studien zum Jung- und Spätneolithikum im Mittelelbe-Saale-Gebiet (4100-2700 v.Chr.): Eine sozialhistorische Interpretation prähistorischer Quellen*. Rahden: Leidorf (Vorgeschichtliche Forschungen Band 21).
- Osipowicz G, Bokinić A and Kurzyk K (2014) Results of a cultural and chronological analysis of the source materials. In Osipowicz G (ed), *Kowal 14: Sepulchral and ritual place of people representing the Globular Amphora Culture*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 122–32.
- Pasterkiewicz W (2021) Sepulchral complexes of human burials and animal deposits, site 23, Sadowie, Opatów District. Study of selected examples. *Baltic-Pontic Studies* 25, 79–116. <https://doi.org/10.14746/bps.2021.25.3>.
- Patterson N, Isakov M, Booth T, Büster L, Fischer C-E, Olalde I, Ringbauer H, Akbari A, Cheronet O, Bleasdale M, Adamski N, Altena E, Bernardos R, Brace S, Broomandkhoshbacht N, Callan K, Candilio F, Culleton B, Curtis E, Demetz L, Carlson KSD, Edwards CJ, Fernandes DM, Foody MGB, Freilich S, Goodchild H, Kearns A, Lawson AM, Lazaridis I, Mah M, Mallick S, Mandl K, Micco A, Michel M, Morante GB, Oppenheimer J, Özdoğan KT, Qiu L, Schattke C, Stewardson K, Workman JN, Zalzal F, Zhang Z, Agustí B, Allen T, Almássy K, Amkreutz L, Ash A, Baillif-Ducros C, Barclay A, Bartosiewicz L, Baxter K, Bernert Z, Blažek J, Bodružić M, Boissinot P, Bonsall C, Bradley P, Brittain M, Brookes A, Brown F, Brown L, Brunning R, Budd C, Burmaz J, Canet S, Carnicero-Cáceres S, Čaušević-Bully M, Chamberlain A, Chauvin S, Clough S, Čondić N, Coppa A, Craig O, Črešnar M, Cummings V, Czifra S, Danielisová A, Daniels R, Davies A, de Jersey P, Deacon J, Deminger C, Ditchfield PW, Dizdar M, Dobeš M, Dobisíková M, Domboróczki L, Drinkall G, Đukić A, Ernée M, Evans C, Evans J, Fernández-Götz M, Filipović S, Fitzpatrick A, Fokkens H, Fowler C, Fox A, Gallina Z, Gamble M, González Morales MR, González-Rabanal B, Green A, Gyenesei K, Habermehl D, Hajdu T, Hamilton D, Harris J, Hayden C, Hendriks J, Hernu B, Hey G, Horňák M, Ilon G, Istvánovits E, Jones AM, Kavur MB, Kazek K, Kenyon RA, Khreishah A, Kiss V, Kleijne J, Knight M, Kootker LM, Kovács PF, Kozubová A, Kulcsár G, Kulcsár V, Le Pennec C, Legge M, Leivers M, Loe L, López-Costas O, Lord T, Los D, Lyall J, Marín-Arroyo AB, Mason P, Matošević D, Maxted A, McIntyre L, McKinley J, McSweeney K, Meijlink B, Mende BG, Menđušić M, Metlička M, Meyer S, Mihovilić K, Milasinovic L, Minnitt S, Moore J, Morley G, Mullan G, Musilová M, Neil B, Nicholls R, Novak M, Pala M, Papworth M, Paresys C, Patten R, Perkić D, Pesti K, Petit A, Petriščáková K, Pichon C, Pickard C, Pilling Z, Price TD, Radović S, Redfern R, Resutík B, Rhodes DT, Richards MB, Roberts A, Roefstra J, Sankot P, Šefčáková A, Sheridan A, Skae S, Šmolíková M, Somogyi K, Somogyvári Á, Stephens M, Szabó G, Szécsényi-Nagy A, Szeniczey T, Tabor J, Tankó K, Maria CT, Terry R, Teržan B, Teschler-Nicola M, Torres-Martínez JF, Trapp J, Turle R, Ujvári F, van der Heiden M, Velemínsky P, Veselka B, Vytlačil Z, Waddington C, Ware P, Wilkinson P, Wilson L, Wiseman R, Young E, Zaninović J, Žitňan A, Lalueza-Fox C, de Knijff P, Barnes I, Halkon P, Thomas MG, Kennett DJ, Cunliffe B, Lillie M, Rohland N, Pinhasi R, Armit I and Reich D (2022) Large-scale migration into Britain during the Middle to Late Bronze Age. *Nature* 601(7894), 588–594. <https://doi.org/10.1038/s41586-021-04287-4>.

- Peeters H (2007) *Hoge Vaart A27 in Context: Towards a Model of Mesolithic-Neolithic Land Use Dynamics as a Framework for Archaeological Heritage Management* (PhD dissertation). Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Polańska M (2016) Obiekty kultury amfor kulistych na stanowisku 2 w Raciborowicach-Kolonii, pow. chełmski. In Jarosz P, Libera J, and Włodarczak P (eds), *Schylek neolitu na Wyżynie Lubelskiej*. Kraków: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, 17–32.
- Raemaekers. Daan C.M. (2015) Rethinking Swifterbant S3 ceramic variability: Searching for the transition to the Funnel Beaker culture before 4000 calBC. In Kabaciński J, Hartz S, Raemaekers DCM, and Terberger T (eds), *The Dąbki Site in Pomerania and the Neolithisation of the North European Lowlands*. Rahden: Marie Leidorf GmbH (Archaeology and history of the Baltic 8), 321–34.
- Raemaekers DCM (1999) *The articulation of a “New Neolithic”; The meaning of the Swifterbant Culture for the process of neolithisation in the western part of the North European Plain (4900-3400 BC)*. Leiden University.
- Raemaekers DCM, Aalders YI, Beckerman SM, Brinkhuizen DC, DeVriendt I, Huisman H, De Jong M, Molthof HM, Prummel W, Niekus MJLTh and Van der Wal M (2012) The pre-Drouwen TRB settlement site Wetsingermaar, c. 3500 cal. BC (province Groningen, the Netherlands). *Palaeohistoria* 53/54, 1–24.
- Reimer PJ, Austin WEN, Bard E, Bayliss A, Blackwell PG, Bronk Ramsey C, Butzin M, Cheng H, Edwards RL, Friedrich M, Grootes PM, Guilderson TP, Hajdas I, Heaton TJ, Hogg AG, Hughen KA, Kromer B, Manning SW, Muscheler R, Palmer JG, Pearson C, van der Plicht J, Reimer RW, Richards DA, Scott EM, Southon JR, Turney CSM, Wacker L, Adolphi F, Büntgen U, Capano M, Fahrni SM, Fogtmann-Schulz A, Friedrich R, Köhler P, Kudsk S, Miyake F, Olsen J, Reinig F, Sakamoto M, Sookdeo A and Talamo S (2020) The IntCal20 northern hemisphere radiocarbon age calibration curve (0–55 cal kBP). *Radiocarbon* 62(4), 725–757. <https://doi.org/10.1017/RDC.2020.41>.
- Runeson H (2023) *Tibble I. En gropkeramisk boplat med historia*. Västerås.
- Runeson H and Kihlstedt B (2017) *Åby: En klassisk gropkeramisk lokal i det inre av Bråviken*. Västerås: Stiftelsen Kulturmiljövård (Rapport 2017:28).
- Samuelsson C and Ytterberg N (2003) Ruined but rescued: The Middle Neolithic Pitted Ware site at Hemmor on Gotland. In Samuelsson C and Ytterberg N (eds), *Uniting Sea: Stone Age Societies in the Baltic Sea Region. Proceedings from the First Uniting Sea Workshop at Uppsala University, Sweden, January 26-27, 2002*. Uppsala: Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet Department of Archaeology and Ancient History, 225–253.
- Schepers M and Woltinge I (2020) Landscape development and stratigraphy. In Raemaekers DCM and De Roever JP (eds), *Swifterbant S4 (the Netherlands)*. Eelde: Barkhuis, 15–23. <https://doi.org/10.2307/j.ctv13nb6ns.4>.

- Sjöstrand A (2022) *Changes, Activities and Bones: Intra-site analysis of the Pitted ware culture site Ajvide on the Baltic Sea island of Gotland* (PhD dissertation). Uppsala Universitet, Uppsala.
- Smit BI (2014) Landscape, the formation of the site and 14C chronology. In Theunissen EM, Brinkkemper O, Lauwerier RCGM, Smit BI, and Van der Jagt IMM (eds), *A mosaic of habitation at Zeewijk (the Netherlands): Late Neolithic behavioural variability in a dynamic landscape*. Amersfoort: Cultural Heritage Agency of the Netherlands (Nederlandse Archeologische Rapporten 47), 27–38.
- Stevens CJ (2010) Radiocarbon dating. In Diependaele. S. and Drenth E (eds), *Archeologisch onderzoek langs de rijksweg N11 (Spookverlaat) ten behoeve van de aanleg van het windturbinepark Rijnwoude te Hazerswoude-Rijndijk (gem. Rijnwoude, prov. Zuid-Holland): Een Neolithische vindplaats langs de Oude Rijn*. Capelle aan den IJssel: ArchaeoMedia (ArchaeoMedia Rapport A06-286-R/A06-359-R), 269–71.
- Stokkel PJA (2017) Sporen en structuren. In Stokkel PJA and Bulten EEB (eds), *De Wateringse Binnentuinen, Gemeente Den Haag: Een Vlaardingennederzetting in het Wateringse Veld*. Den Haag: Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie (Haagse Oudheidkundige Publicatie 20), 53–98.
- Storå J (2000) Sealing and animal husbandry in the Ålandic Middle and Late Neolithic. *Fennoscandia Archeologica* XVI(I), 57–81.
- Storå J (2001) *Reading bones: Stone Age Hunters and Seals in the Baltic*. Stockholm: Stockholm University (Stockholm Studies in Archaeology 21).
- Szmyt M (1999) Between West and East: People of the Globular Amphora Culture in Eastern Europe. *Baltic-Pontic Studies* 8.
- Ten Anscher T (2012) *Leven met de Vecht: Schokland-P14 en de Noordoostpolder in het Neolithicum en de Bronstijd*. Universiteit van Amsterdam.
- Van Beek B (1990) *Steentijd te Vlaardingen, Leidschendam en Voorschoten: De vondstverspreiding in laat-neolithische nederzettingen in het Hollandse kustgebied* (PhD Dissertation). University of Amsterdam, Amsterdam.
- Van den Brink V and Van Kampen J (2013) De vindplaatsen en hun globale datering. In Van Kampen J and Van den Brink Valentijn (eds), *Archeologisch onderzoek op de Habraken te Veldhoven: Twee unieke nederzettingen uit het Laat Neolithicum en de Midden Bronstijd en een erf uit de Volle Middeleeuwen*. Amsterdam: VUHbs (Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 52), 29–38.
- Van den Brink V, Van Kampen J and Wesdorp M (2013) Catalogus. In Van Kampen J and Van den Brink V (eds), *Archeologisch onderzoek op de Habraken te Veldhoven: Twee unieke nederzettingen uit het Laat Neolithicum en de Midden Bronstijd en een erf uit de Volle Middeleeuwen*. Amsterdam: VUHbs (Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 52), 175–222.
- Van Kampen J, Wesdorp M and Koot C (2013) Aardewerk. In Van Kampen J and Van den Brink V (eds), *Archeologisch onderzoek op de Habraken te Veldhoven: Twee unieke nederzettingen uit het Laat Neolithicum en de Midden Bronstijd en een erf uit de Volle*

- Middeleeuwen*. Amsterdam: VUHbs (Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 52), 85–108.
- Van Regteren Altena VJF and Bakker JA (1961) De Neolithische Woonplaats te Zandwerven (N.H.). In Glasbergen W and Groenman - Van Waateringe W (eds), *In het Voetspoor van A.E. van Giffen*. Groningen: J.B. Wolters, 33–40.
- Van Regteren Altena VJF, Bakker JA, Clason AT, Glasbergen W, Groenman - Van Wateringe W and Pons LJ (1962) The Vlaarding culture (I). *Helinium* 2, 3–35.
- Van Veen MMA (1989) *Voorschoten-De Donk: Bewoning op de Oude Duinen, vanaf het late Neolithicum tot in de Romeinse Tijd* (Unpublished P.hD thesis). Leiden University.
- Van Zoolingen J (2021a) Datering. In Van Zoolingen RJ and Bulten EEB (eds), *Steynhof (Anne Frankpark), Gemeente Den Haag: Een Vlaardingennederzetting in het Wateringse Veld*. Den Haag: Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie Dienst Stadsbeheer (Haagse Oudheidkundige Publicatie 23), 282–289.
- Van Zoolingen J (2021b) Sporen en structuren. In Van Zoolingen RJ and Bulten EEB (eds), *Steynhof (Anne Frankpark) Gemeente Den Haag: Een Vlaardingennederzetting in het Wateringse Veld*. Den Haag: Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie Dienst Stadsbeheer (Haagse Oudheidkundige Publicatie 23), 45–81.
- Vanhanen S (2019) *Prehistoric cultivation and plant gathering in Finland: An archaeobotanical study* (PhD dissertation). University of Helsinki, Helsinki.
- Vanhanen S, Gustafsson S, Ranheden H, Björck N, Kemell M and Heyd V (2019) Maritime Hunter-Gatherers Adopt Cultivation at the Farming Extreme of Northern Europe 5000 Years Ago. *Scientific Reports* 9(1), 4756. <https://doi.org/10.1038/s41598-019-41293-z>.
- Vogel JC and Waterbolk HT (1967) Groningen radiocarbon dates VII. *Radiocarbon* 9, 107–155.
- Vogel JC and Waterbolk HT (1972) Groningen radiocarbon dates X. *Radiocarbon* 14(1), 6–110.
- Waterbolk HT (1960) Preliminary report on the excavations at Anlo in 1957 and 1958. *Palaeohistoria* 8, 18–41.
- Witkowska B (2021) Radiocarbon dating of the archival funeral complexes of the Globular Amphora culture on the Sandomierz Upland: Gajowizna, Malice, Mierzanowice and Sandomierz sites. *Baltic-Pontic Studies* 25, 7–47. <https://doi.org/10.14746/bps.2021.25.1>.
- Włodarczak P (2016) Chronologia absolutna Cmentarzysk późno i schyłkowoneolitycznych na Wyżynie Lubelskiej. In Jarosza P, Libery J, and Włodarczaka P (eds), *Schylek neolitu na Wyżynie Lubelskiej*. Kraków: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, 537–48.
- Włodarczak P and Przybyła MM (2013) Groby z Koszyc na tle innych późno- i schyłkowoneolitycznych znalezisk środkowoeuropejskich. In Przybyła MM, Szczepanek A, and Włodarczak P (eds), *Koszyc, stanowisko 3: Przemoc i rytuał u schyłku neolitu*.

Kraków-Pękowice: Stowarzyszenie Archeologów Terenowych „Stater” (Ocalone Dziedzictwo Archeologiczne, tom 4), 209–55.

Włodarczak P, Szczepanek A and Przybyła MM (2021) Grave of the Globular Amphora culture from Koszyce in the chronological perspective. *Baltic-Pontic Studies* 25. <https://doi.org/10.14746/bps.2021.25.6>.

Woidich M (2014) *Die Westliche Kugelamphorenkultur: Untersuchungen zu ihrer raumzeitlichen Differenzierung, kulturellen und anthropologischen Identität*, Topoi EC (ed). Berlin: De Gruyter GmbH.